

Naujienu Antroji Dalis

NR. 758

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

KAZYS BORUTA

GIMTASIS KRAŠTAS

Gimtasias mano krašte,
 kiek ant tavęs pralieta
 prakaito, kraujo ir ašarų,
 kad niekur nerasi
 neaplaistyto vietos!

Kraujas amžiais gėrėsi į tavo žemę,
 karla iš kartos springo karčiom ašarom,
 visais laikais maudėmės sūriame prakaito,
 todėl ir išlikome per baisias amžių sąvartas
 ir lig šiol atsilaikėme
 pačioje Europos kryžkelėje
 gyventi toliau pasiryžę.

Aš laimingas, kad ant tavo žemės
 nepralieju nė vieno kraujo lašo,
 nors dažnai springau kruvinom ašarom,
 o prakaito gal ir per mažai pralieju,
 kad tau saulė skaisčiau šviestų.
 Bet niekada nebuvo tokios akimirkos,
 kad visa širdim netrokščiau tau laimės
 ir nesikankinčiau dėl tavo kryžkelių,
 aplaistytų prakaitu, krauju ir ašarom.

Būčiau be galo laimingas, gimtasias krašte,
 pagaliau bent kartą pamatęs,
 kaip tu išėini iš visų kryžkelių
 į savo tiesų didįjį kelią,
 pagrįstą tavo krauju, ašarom ir prakaitu,
 ir kuri taikingos Europos vidury
 savo tikrą ir ramų gyvenimą po saule.
 Koks gi tu būtum tada laimingas,
 mano mylimas krašte!

Jeigu aš to ir nepamatysiu
 ir žūsiu ties kuria tavo kryžkele,
 tai visas tavo viltis įpinsiu
 į savo širdies krauju išaustą
 tavo sielvarto ir ilgesio raštą,
 kad jis per amžių amžius
 spindėtų tavo padangėj
 kaip šviesi ateities vaivorykštė.

K. Boruta — Suversti Arimai, 1964

KAZI BORUTĄ PRISIMINTI

(1905 — 1965)

Taip dar neseniai, skaitydamas paskutinę jo eilėraščių knygą — Suversti arimai — mintimis nuoširdžiai su juo bendravau, daug džiaugsmo ir pasigėrėjimo kėlė jo tvirtas poetiškas žodis, sukurtas vaizdas, kur jis tiek daug širdies rodė savo gimtajam kraštui. Pavyzdžiui, eilėraštyje Gimtinės pasviečiai jis rašo:

“Rodos viską kaip medų sugertum,
 su garniais į dausas nuskristum,
 su gluosniais žaliuotum ir verktum,
 jei kada su gimta žeme atsiskirtum,
 nes be jos šilumos ir gyventi

neverta.

Tai visada man širdyje tešviečia
 tie skaisčius tėviškės pasviečiai!”

Jo jautraus poetiško žodžio, išsakančio žmonių meilę savajam kraštui, matyt, trokšta ir Lietuvos žmonės, nes čia minimos eilėraščių knygos, grakščiais, prasmingais M. Bulakos medžio raizniais iliustruotos, išspausdinta net 8.000 egzempliorių.

Okupuotoje Lietuvoje leidžiamas informacinis knygų reikalui spausdinėlis — Naujos knygos — 1964 m. 6 nr. išspausdino Kazio Borutos straipsnį 60 metų sukakties proga — Rašytojo žodis, kur jis rašo, kad kiekviena nauja knyga yra naujas pasikalbėjimas su visu kraštu ir juo knyga atrandanti nuoširdesnį kontaktą su skaitytoju, tuo ji esanti geresnė. Ten pat jis pasakoja, kad jis ilgą laiką nespausdinęs eilėraščių, susidarę jų, baigtų ir nebaigtų — keletas knygų. Jis norėjęs, kad ilgų metų rinktinė būtų vientisa knyga, šimtais gijų rišantį ilgą laikotarpį ir jį atspindinti.

Iš tikrųjų į Suverstų arimų knygą Kazys Boruta įdėjo eilėraščių nuo pat jaunystės, nuo 1921 metų. Betgi šioje eilėraščių rinktinėje pasigendama viso dešimtmečio, tarp 1945—1955 metų. Vadinasi, tas laikotarpis poeto gyvenime buvo skurdus, toks varganas ir ne eilėraščiams rašyti skirtas, bet rusiškų despotų jungą, fizine ir dvasine prasme, vilkti, laikotarpis praleistas bolševikiniuose kalėjimuose, tremtyje.

Savo 60 metų sukakties proga, K. Boruta dar žadėjo ne tik tęsti Jurgio Paketurio pasakojimus, kurių pirmoji dalis buvo perspausdinta Naujienu atkarpoje, pažadėjo išspausdinti porą istorinių romanų.

Labai suprantama, kad rašytojas istoriniuose romanuose daug laisvesnis, turi progos netiesiogiu būdu, alegorių pavidalu, paliesti ir gyvenamo meto aktualijas. Ir į Suverstus arimus poetas įdėjo labai prasmin-

gą sakmę apie Skomantą ir Borutą bei kitų jotvingių karžygių darbus. Gilios senovės lietuvių pergyvenimus poetas Kazys Boruta taip vaizduoja:

“Svetima žalis užgriuvo jotvingių
 girias.

Nuo Bugo ir Narevo ligi Nemunc
 kaip debesys slinko priešai iš visų
 pusių,

kaip siaubas ėjo per kraštą gaisru
 pašvaistėmis,

viską nušluodami, teriodami,
 siaubdami,

kad visa žemė paliko viena
 aimana...”

Argi šis tariamai praeities vaizdas nenukelia skaitytojo į šiandieninę žiaurią Lietuvos gyvenimo tikrovę, kai ne tik jotvingių žemėje, bet ir visoje Lietuvoje nykuma ir aimana?

Kazys Boruta tokių šiurpių vaizdų griebėsi ne dėl beviltiškumo, ne dėl rezignacinio nusiteikimo. Jis į gyvenimą žiūrėjo optimistiškai, nors ir sunkiausiose gyvenimo sąlygose atsidūręs. Jis ne tik pats tikėjo į geresnį rytojį, jis žiebė vilties kibirkštis ir kitiems, tai pavaizdinta jo eilėraštyje Viena viltis:

“Seniai viena viltim aš gyvenu, —
 kas be vilties — tas miršta! —

o aš prieš amžiaus galą ketinu
 sugrįžti namo,

kaip bitė su medum
 į avilį sugrįžta:

parnešti savo ilgesį
 ir visą širdies šilumą.

Tada už viską atsilyginsiu
 kaip tikrai savo mylimai.

Tik tada man bus ramu —
 ir su namais ir be namų, —

tik ta viltim gyvenu”.

Kazys Boruta karštai mylėjo savo kraštą, savo krašto artojus, jis kovojo su netiesa, skurdu ir kitomis negerovėmis, geidė bent trupinėlio laimės visiems. Dėl tokių savo įsitikinimų daug teko nukentėti, deja, ir nuo savųjų ir sveitinių.

Ligi 1923 metų Kazys Boruta buvo ateitininkuose ir drauge su A. Venclova redagavo ateitininkų laikraštėlį — Ateities Aidus (A. Venclova Pavasario upė 1964 m. psl. 401). 1923 m., būdamas Marijampolės mokytojų seminarijos paskutiniame kurse, dėl kažkokio katalikų veikėjo mokytojo nefakto, viešai per pamoką paprašė aušrininkų priimamas į jų organizaciją, kurios idealams visą gyvenimą atsidėjęs dirbo ir dėl jų kovojo, aukojosi ir kentė. Ideologinė kova įprastai vyksta žodžiu, raštu, bet kartais priešas griebiasi ir smurtinių priemonių. 1925 m. Lietuvos studentų socialistų d-ja universiteto didžiojoje salėje surengė viešą paskai-

tą, kurios dalyviai buvo organizuoti pulti lietuviškų nedemokratiščių korporacijų studentų. Kazys, kaip jo sakmėje pavaizduotas jotvingių Boruta, ryžtingai gynė paskaitininką ir paskaitos dalyvius. Vėlesniais laikais, kai smurto žygiai nuėjo praeitin, daugelis ateitininkų pasakydavo, jog didelė garbė bet kuriai organizacijai turėti tokį ryžtingą savo idealų gynėją.

1925 m. ir buvo toji pradžia kalinimų, trėmimų. Kazys Boruta su kitais užpuoltaisiais, kurie aktinai gynėsi nuo smurtininkų ne tik priedu buvo nubautas Kauno karo komendantų mėnesį kalėti, bet už tą patį "kalte" pašalintas ir iš universiteto.

Netrukus, po įsigalėjimo Lietuvoje autoritarinės santvarkos, K. Borutai teko pasitraukti ir iš Lietuvos. Jis studijavo. Ir svetur gyvendamas kūrė Lietuvai. 1928 m. išspausdino eilėraščių rinkinį *Kryžių Lietuva*, almanachą *Audra*, *Namas* Nr. 13, *Drumstas* arimų vėjas.

Tėvynės ilgesys tremtyje kankino Kazį Borutą ir jis tokiomis širdies gėlomis kalba:

"Kaip nusibodo svetimas dangus ir gatvės svetimos ir žmonės. Norėtusi matyti tėviškės laukus, nors ir iš kartuvių paklodės".

Nepakėlęs gimtinės ilgesio, 1931 m. Kazys Boruta grįžta Lietuvon. Ligi 1934 metų niekas poetui netrukdo dirbti, kurti. Betgi 1934 m. Lietuvos saugumas gauna iš vokiško gestapo laišku, susirašinėjimų ir jų tarpe buvo K. Borutos. Remiantis tais laiškais Lietuvos kariuomenės teismas nubaudė jį net ketverius metus kalėti sunkių darbų kalėjime.

Kazys Boruta gyveno ir sirgo literatūros reikalais: jis kalėjime verčia R. Rollando daugiautomį veikalą *Jean Christophe*, talkina tarptautinių žodžių žodynui, rašo eilėraščius, kuriuos draugai, nors gerokai cenzoriaus apžalotus, išspausdino *Kasdienės duonos* antrašte (1934).

1938 metais išspausdino stambesnę veikalą — *Mediniai stebuklai*, gavo už jį *Ukmergės miesto* premiją. Ligi bolševikmečio K. Boruta vertėsi tik literatūrinio darbu: vertė žymesnius rašytojus į lietuvių kalbą. P. Buck, Ibseną, P. Istrati ir kt.

Prasidėjo antrasis pasaulinis karas, bemačius ir Lietuvos bolševikinė okupacija. Rašytojai, artistai ir visi kiti meno žmonės labai reikalingi bolševikinei propagandai. Antanas Venclova, saloninis bolševikas, kaip jaunystės draugą Kazį Borutą, aušrininką, antikomunistą, su kitais veža į Maskvą į rusų rašytojų suvažiavimą. Man K. Boruta pasakojo pirmuosius savo nutikimus iš bolševikmečio. Grįžus iš Maskvos, bolševikai vertė rašyti savo įspūdžius iš Maskvos ir iš rašytojų suvažiavimo. Jisai parašęs labai santūriai, be jokių

pagyrimų, liaupsinimų ir atidavęs Tarybų Lietuvai, kuri tuos įspūdžius tiek suscharinusi, tiek pridėjusi visokiausių pagyrimų ir liaupsinimų Stalinui ir jo vardu paskelbusi. Dėl šių bolševikinių šunybių, kaip įprasta dažnam suvalkiečiui, Kazys tepasakė "Rupūžės".

Okupacijų metais su Kaziu Boruta ne dažnai tekdavo susitikti, nes jis gyveno Vilniuje, aš gyvenau Kaune. Iš kitų pasakojimų žinau jo vieną įdomų reagavimą į agitatoriaus kalbą Birštone. Jis su A. Venclova iš Vilniaus nuvyksta į Birštoną. Tatali buvo šeštadienis prieš prasidedant vokiečių rusų karui. Kazys Boruta nuėjęs į saviveiklos būrelio vakarėlį vaidinimą. Kaip jau yra įprasta pas bolševikus, prieš vaidinimą kažkoks žydų tautybės komsomolo agitatorius prabilęs į publiką tokia daryta lietuvių kalba, kad K. Boruta neiškenčęs, šokęs scenon, stvėręs tą vyruką už pažasčių ir nukėlęs nuo scenos, patardamas visų pirma išmokti lietuviškai kalbėti. Dėl staigiai prasidėjusio karo su Vokietija, K. Borutai šis įvykis pasibaigė laimingai.

1945 metai. Antroji bolševikų okupacija. K. Boruta išspausdino Baltaragio malūną, jis išspausdintas ir Amerikoje. Šiame veikale esą bolševikai įžvelgę daug negeistinių alegorijų ir jis dėl to sunkiai nukentėjo. Kazys Boruta dėl šių reikalų savo autobiografijoje (Tarybų Lietuvos rašytojai 1957 m. psl. 75) taip apie savo vargus informuoja: "Neišvengiau ir aš savo vargų ir bėdų, gal per nesusipratimą, gal per neapdairumą. Kur čia dabar supaisysis?".

1945—1954 m. jokių rašytinių pėdsakų K. Borutos lietuvių literatūroje. 1954 metais K. Boruta pradeda garsintis vertimais pasakų ir ypač rusiškų ir verčiasi pasakomis beveik ligi 1960 metų. Jo kadaise verstas daugiatomis R. Rollando *Jean Christophe* veikalas išspausdintas kažkokio V. Šiugzdinio vardu.

Po Stalino mirties K. Borutai leidžiama grįžti Lietuvon. Jis vėl įsikuria Vilniuje. Savuosius įspūdžius eiliuotu būdu jis taip nusako:

"O šiandien ir aš pasiilgęs atvykau į Vilnių kaip atvyksta pavargęs keleivis į savo tėviškę. Daug meilės atsinešiau savo širdyje, begalinio ilgesio, kad akys Vilniaus bokštais negali atsizavėti".

K. Borutos testamentiniu eilėraščiu būčiau linkęs laikyti Gimtinės kraštą, kuris spausdinamas iš rinktinės — *Suversti arimai* — Naujų priede.

Mielas Kazy, daugiau nesizavėsi Vilniaus bokštais, bet Tave su meile priglaudė tėvų žemė Vilniaus Rasų kapuose, o Tava sis sėtas žodis — mylėti gimtąją žemę, jos žmones ir jų vargus, kovoti dėl jų laimės neliks nevaisingas, neišdils iš žmonių širdžių.

Pr. Čepėnas

Rašytojo žodis

Nauja knyga, tai naujas pasikalbėjimas su visu kraštu. Ir juo knyga atranda nuoširdesnę kontaktą su skaitytoju, tuo ji geresnė. Be šito ryšio rašytojas negalėtų rašyti. Jis pasijustų beorėje erdvėje, be atgarsio, ir turėtų nutilti.

Tą sunkų jausmą ir aš kartais pajuntu, nors negalėčiau skystis skaitytojų dėmesio stoka. Vis dėlto dažnai pasigendu artimesnių santykių su skaitytojais. Kiekviena proga stengiuos su jais susitikti ir pasikalbėti. Tai kūrybinė būtinybė.

Dabar paruošiau spandai savo poezijos rinktinę — *Suversti Arimai* — 9 eilių ir poemų knygas, kaip ir 40 metų darbo ataskaitą. Knyga suskirstyta pagal metus, brendimo laiką ir visą gyvenimą. Poezija ir yra lyriškas dienoraštis, intymiausia kalba su savimi ir skaitytoju apie savo laiką ir save, kaip sakė V. Majakovskis.

Ilgą laiką nespausdinus eilėraščių, susidarė jų — baigtų ir nebaigtų — keletas knygų. Kurie čia ištvėrė laiko bandymą, kurie paseno, man ir pačiam neišku. Tik noriu, kad ilgų metų rinktinė būtų vientisa knyga, šimtais gijų rišanti ilgą laikotarpį ir pilniau jį atspindinti. Kiek man tai pavyko — tresprenžia skaitytojas. Knygą iliustravo medžio raižiniais dailininkas M. Bulaka, kuris pirmasis mano eilėraščių knygas ir anksčiau puošė savo grakščia ir prasminga grafika.

Esu savo kartos žmogus su visais savo amžiaus prieštaravimais, bet norėčiau kuo nuoširdžiausiai pasikalbėti ir su jauna ja karta. Kas nežino, kad jaunimas — ištikimiausi poezijos draugai! Tą gražią draugystę norėčiau ir senatvėje palaikyti, nes rašiau eilėraščius ir rašysiu. O kada spausdinsiu — nežinau. Tikiuosi dar ne vieną poezijos knygą išleisti. Tai draugausim ir toliau.

O su jauniausia skaitytojų karta aš bene užmezgiau gerus santykius dar prieš dešimtį metų, kai išėjo mano paruoštų lietuviškų pasakų "Dangus griūva" knyga. Netrukus tos knygos išeis nauja laida, papildyta naujomis pasakomis ir liaudies sąmojumi, A. Surgailienės naujai iliustruota.

Mano jaunieji draugai, be abejo, laukia (o ir seni, kurie mėgsta pasijuokti) "Jurgio Paketurio klajonių" antros knygos, kaip jis, nuvarytas rekrutu į turkų karą, neprazuvo ir su dviagalviu caru ridikus rove... Ką, gi, man ir pačiam patinka pasijuokti. Jurgis Paketuris jau keliauja per antros knygos juodraščius ir dėl trečios knygos ūš kraipo. Tikiuosi netrukus atiduoti antrą knygą.

O dabar baigiu ruošti spaudai "Medinių stebuklų" naują leidimą. Turiu dar krūvą rankraščių, kuriuos norėčiau sutvarkyti. Pirmiausia noriu užbaigti porą kaip ir istorinių romanų: "Vakarykštė diena" (apie buržuazinį laikotarpį Lietuvoje), ir antrą — "Sūduoniai" (iš XVIII amžiaus epochos).

Be to, man neduoda ramybės dar seni pažadai — parašyti savo amžininko istoriją, kaip ir autobiografinę epopėją. Buvau pasižadėjęs nerašyti jokių atsiminimų, kol neužsikars ant pečių kapa metų, o ji nejučiomis ir beužsikaranti. Reiks tesėti savo pažadus ir parašyti apie savo amžininką. Jau turiu kelių knygų apmatus. Gal po metų kitų ir parodysiu.

Su geriausiais linkėjimais visiems — Kazys Boruta

PASKUTINIS KVIETIMAS

Birželio 9 d. į Vilnių išvyksta grupė lietuvių

Birželio 9 d. grupė lietuvių išvyksta Lietuvon. Vilniuje susitiks gimines ir senus draugus. Kelyje į Lietuvą sustos Londone ir Maskvoje.

Londone turistai turės laiko gerai pasižvalgyti po miestą, nupirkti dovanų giminiams.

Vilniuje grupė lankysis pilnas 11 dienų ir pasimatys su giminėm, kurie atvyksta iš visų Lietuvos dalių.

Grįžtant atgal į šią šalį vėl sustos Maskvoje ir Paryžiuje.

Kas norėtų su šia grupe vykti Lietuvon, tai dabar laikas užsiregistruoti birželio 9 d. kelionei. Paskambinkite *Gordon Travel Service*, 220 South State Street, Chicago (tel. Webster 9-6362). Čia Jums patarnaus ir padės laiku gauti pasą ir vizą, kad galėtumėte išvykti birželio 9 dieną kartu su važiuojančių grupe. (Pr)

D J'S BEAUTY SALON
6730 So. Pulaski Rd.
For the styles to glamorize you in the year ahead!
Permanents — Styling — Tinting — Frosting — Silver Blending — Cutting — Shaping
Hours Mon. — thru Fri. 9 to 9 P. M. Sat. 9—5, Sun. — 9—1.
Phone for appointment 582-1383

SEE FOR YOURSELF GREER TRAINING HEADS TO BEST PAYING JOBS

In these BOOMING Fields
AUTO MECHANICS
AUTOMATIC TRANSMISSIONS
MOTOR TUNE UP
BODY AND FENDER REPAIR
DIESEL MECHANICS
MACHINIST, TOOL AND DIE
REFRIGERATOR AND
AIR CONDITIONING
GAS, ARC AND HELIARC
WELDING

ENGINEERING DRAWING
BLUEPRINT READING
HEAVY EQUIPMENT
OPERATORS

CONSTRUCTION EQUIPMENT
MECHANICS

NEW TWO-YEAR AUTOMOTIVE
AND DIESEL TECHNOLOGY

Complete training in our modern, well-equipped shops. Day and evening classes. Part-time job assistance while you learn. Over 100,000 successful graduates. Visit, Phone or Write for free information. No obligation.

GREER TECHNICAL INSTITUTE

Founded 1902
2230 So. Michigan
Chicago 60616
Victory 2-2300
Ask for Mr. Aye

"NAUJIENOS" BOLŠEVİKAMS YRA RAKŠTIS JŲ AKYSE

Dienu Skeveldros

1.

"Kūryba yra nuolatinis atsinaujinimas, nuolatinė kova su apsilaidimu, su sustingimu. Kūryba yra nuolatinis ieškojimas ko nors geresnio ir gražesnio. Dėl to ji yra ir nuolatinė kanchia — prometėjiška pastanga sau dievišką paveikslą ir panašumą laimėti. Bet tokia pastanga yra verta gyvenimo", — rašė 1939 m. V. Mykolaitis-Putinas. Ir ta nuolatinio atsinaujinimo būtinybė, ta prometėjiška pastanga ir dabar lydi V. Mykolaitis-Putino dienas ir valandas, atnešdama didelės vertės kūrinis, — pastebi A. Sluckaitė, aplankiusi negaliojantį V. Mykolaitį-Putiną.

Įdomu tai, kad... Putino kūryboje nebeminima "Sukilėliai".

"Matyt, "vyresnysis brolis" (skaityk: okupantas rusas!) to negali leisti. Ko to? Ogi, teisybės apie caro režimą okupuotoje Lietuvoje.

2.

Okupuotoje Lietuvoje veikia rusų rašytojų sekcija. Visokeriopa nauda: popierius gaunamas be eilės ir neribojant tiražo. Ko gero, dažnu atveju tokia "kūryba" pasirodo 2 laidomis: rusų ir lietuvių. Ko verta ta "kūryba", spręskite iš rašytojo Gregorijaus (kuo pavardė? apsiimsime ir he jos!) eilėraščio:

- Lai būna mūsų galvijai
- gražūs,
- Pilni aruodai, laukai derlingi!
- Jonaitis žino, ką reiškia trąšos,
- Ir dirba, stengias, niekad
- netingi.

3.

Sklaistau tarybinę (skaityk: okupacijos metais susikūrusią!) fantosaką, ir nerandu štai kurių pavyzdžių:

- kas miega — nevaigia.
- Kas kitam duobę kasa — avansuoja.
- ne toks vilkas baisus — kai jam duodi kyšio.
- vagie, tavo kepurė karakulinė!

4.

Dar humoro (juoba pavasariui dar kažkur užsidelsus!) iš anapus:

a) Sniečkus — Paleckis nutarė: — Pekino — Maskvos kiviščui aštrėjant uždaryti visas lentpiūves — ieškoti paskutinės gelbėjimosi lentos.

b) Vilniuje jaučiama vandens trūkumas, mat, gyventojai pasidarė atsargesni — prisisėmę į burnas vandens.

c) Klausimas: Kur okupuotose kraštuose daugiausia duonos?

Atsakymas: Kotletuose!

5.

Gomūlkos Lenkijoje pasirodė knyga vaikams (išleido "Nasza Księgarnia") "Złota Doga". Jau 20 metų vadovaujantis lenkų pedagogikai M. Kozakiewicz štai pasakoja iš savo "pedagoginės patirties":

"Profesorius nusijuokė:

— Ak, ką aš matau? Tai dar panelytė nešioji raitūzus?

— Bėgėdi! Kiaule!"

Ir mergaitė šoka prie savo mokytojo ir — įkanda. Tęsiasi ilgokas po-lytinis dialogas. Pagaliau — pradžios mokyklos mokinė susinervinusi šnabžda:

— Pasakyk man, tamsta mokytojau...

— Na?

— Ar esi impotentas ar homoseksualas?"

Apsakymėlio (vaikams) autorius, anot vieno recenzento, esąs "drąsus moralistas ir komunistas".

"Życie Warszawy" džiaugiasi, kad "knyga mieliai vaikų skaitoma", o satyros "Szpolki" pridūrė: "perka paaugliai ir senovo amžiaus ponai".

Beje, anapus geležinės uždangos pornografinių spausdinių bare varžosi dėl pirmenybės Lenkija ir Čekoslovakija.

6.

Anot "Wiadomości", neoficialiųjų statistika, Lenkijoje kaimo gyventojas (įskaitant moteris ir senelius, taipgi kūdikius) suvartoja... 27 litrus gryno spirito.

7.

"Draugo" Moterų puslapyje supažindinama su Madride gimusia ir augusia Gloria Fuertes, pažįstama kaip "socialinės poezijos" autorė.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

zijos atstove". Ir paduodama štai šis pavyzdys:

Ant mano rankų paukščiai
suka sau lizdus
o ant pečių, pakinkėse,
tarp krūčių pas mane kurap-
kos spurdi.

O Jergutėliau, kaip s-o-c-i-a-
l-u...

J. Cicėnas

RECEPTŲ
SPECIALISTAI

J. ir J.
PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistininkai

IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA

GAUTAS NAUJAS TRANSPORTAS
VELYKINIŲ ATVIRUKŲ LIETUVIŠKŲ
IR ANGLIŠKŲ ĮVAIRIOMS PRO-
GRAMS IR Mrs. SNYDERS SALDAI-
NIAI IR VELYKINIAI KREPSELIAI.

2557 West 69th Street

Tel. PR 6-4363

Indianos paukščių treniruotojas, Noblesville miestelyje gyvenantis Dr. Wendell Hansen, pasigamino sau paveikslė matomą papūginę skrybėlę. Ne labai ji jau praktiška, bet svarbu, kad būtų kitiška.

CHICAGOS SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vnesheposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

DĖMESIO!

DĖMESIO!

Pranešame, kad pagal naują susitarimą tarp Vnesheposyltorg Maskvoje ir Package Express jau dabar galite siųsti savo giminėms ir draugams siuntinius į SSSR, jie nieko neturės primokėti gaudami įvairiausių produktų siuntinius - dovanas, kurie bus sudaryti iš SSSR gamintų pirmos rūšies produktų.

Čia nurodytos kainos yra Visos išlaidos produktams parinkti ir jiems nusiųsti į bet kurią SSSR dalį.

Užsakyti siuntiniai sudaromi Maskvoje, Odesoje ir Rygoje.

Siuntiniai bus įteikti gavėjui po 10—20 dienų užsakymui atėjus į Maskvą.

Siuntiniam galima užsakyti ir delikatesus tarpe jų — juodąją ikra, vežių konservus, šprotus, saldainius ir kitus.

Siuntėjas gali siųsti dovaninių siuntinių kiek nori. Yra ir paruošti, standartiniai siuntiniai, arba galite pasirinkti produktus patys iš katalogo.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 SARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
TRENTON 10, N. J.	1152 DEUTZ AVENUE	—	EX 2-0306
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6550
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE,	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

Reikalaukite mūsų naujų katalogų sovietiniams produktams.

Dovanų pristatymas ir apsauga garantuojama.

KAZYS BORUTA PALAIDOTAS VILNIUJE

Lietuviai neteko didelio poeto ir kovotojo už laisvę

Šių metų kovo 9 dieną Vilniuje mirė didelis lietuvių tautos poetas ir rašytojas, mokytojas ir kovotojas Kazys Boruta. Kovo 11 dienos vakarą jis buvo palaidotas Vilniuje, Rasų kapuose.

Žinia apie Kazio Borutos mirtį sukrėtė visą Lietuvą. Poeto ir rašytojo atsisveikinti važiuojo žmonės į Vilnių iš tolimiausių Lietuvos vietų — Vilniaus priemiesčių, Trakų, Kauno, Marijampolės, Ukmergės ir kt. Prie kapo suvažiavusių paprastų žmonių, studentų, mokytojų ir inteligentijos ašaros ir raudos buvo garsesnės, negu oficialių atstovų atsisveikinimo kalbos.

Nespėjo pasibaigti laidojimo ceremonijos, ant kapo išaugo didžiausias kalnas vainikų, suneštų įvairių organizacijų atstovų ir paskirų asmenų, atvykusių iš apskurusių dirbtuvėlių, apvagiųjų kolchozų, kiekvieną dieną sekamų ir prievartaujamų mokslo įstaigų.

Žmonės nešė vainikus, nes žinojo ir jautė, kad su Kazio Borutos mirtimi jie neteko žmogaus, kuris mokėjo ir sunkiausiose sąlygose išreikšti jų viltis, duoti jiems drąsos ir toliau vesti kovą dėl savo tautos laisvės ir skriaudžiamųjų gerovės. Beskaitydami poemą apie įotvingius Skomantą ir Borutą, jie matė, kaip dvylikimete šimtmečiuje lietuviai kirto smūgius išiveržusiems rusams ir žinojo, kad be panašių smūgių ir šiandien negalės atsikratyti didžiausią vargą atnešusių įsiveržėlių. Beskaitydami Jurgį Paketurį, jie kvatojo ir juokėsi iš Maskvai tarnaujančių bernų, žadančių dangų ant žemės, bet lupančių iš rankų kiekvieną prakaitu uždirbtą duoną kašni. Bekartodami Kazio Borutos eilėraščių posmus, jie gyveno geresnio gyvenimo viltimi ir tikėjosi sulaukti širdžiai reikalingos šilumos.

Taip buvo komunistų pavergtoje Lietuvoje. O kaip Amerikoje ir laisvame pasaulyje?

Amerikoje Kazys Boruta buvo žinomas, bet plačiau nepažįstamas. Praeitą vasarą amerikiečiai noriai skaitė jo "Jurgio Paketurio klajones", neseniaiėjusias "Naujienu" atkarpoje. Godžiai skaitė ir išpirko K. Borutos "Baltaragio malūną", kurį kanadiečiai net suvaidino ir į plokštelę įrašė. Švenčių metu vienur kitur paskaito Kazio Borutos eilėraščius.

Kazys Boruta buvo maištininkas. Dar mokyklos suole sėdėjęs jaunuolį ryžosi bausti krikščioniškas švietimo ministeris ir tautininkiškas karo komendantas. Bylai sudaryti nebuvo kaltinamos medžiagos, bet iš mokytojų seminarijos išmesti ir administratyviu būdu į kalėjimą įkišti brangioje mūsų tėvynėje ir tada buvo galima. Šitokiu būdu nubaustą labai lengva apšaukti "tautos priešu" arba net ir komunistu. Vienas liberalas, pats nešvarią sąžinę turįs, net

"Maskvos bendradarbiu" poetą buvo apšaukęs.

Tokio likimo buvo sulaukęs Kazys Boruta. Kaip dabar gali šilčiau atsiliepti apie rašytoją žmonės, kurie trukdė jam siekti mokslo, be pagrindo persekiojo ir būriausiomis insinuacijomis bereikalingai šmeižė? Bet paleisti šmeižtai prie poeto neprilipo ir neprilips, o mūsų literatūros vertintojai Kazį Borutą torės pakelti į reikalingą aukštumą, kaip tai padarė didelė pavergtos Lietuvos gyventojų dauguma.

Amerikoje poetas ir rašytojas Kazys Boruta mažai pažįstamas, todėl šia proga bus pravartu priminti kelias pagrindines jo gyvenimo datas ir nuveiktus darbus.

Kazys Boruta 1905 metų sausio 6 d. gimė Suvalkijoje, Marijampolės apskr., Liudvinavo valsė., Kulokų kaime. Jo tėvai buvo gerai prižiūrimo didelio ūkio savininkai. Pirmojo pasaulinio karo metu Borutų šeima buvo išvažiavusi į Rusijos gilumą ir mažam Kaziiui teko eiti tremties mokyklos. Karo pabaigoje Kazys ir jo seserys buvo leidžiamos į mokslus, pradžioje Marijampolėje, o vėliau ir Kaune.

Kazys Boruta mokėsi Marijampolės mokytojų seminarijoje. Kaip gerų katalikų sūnus, jaunas Kazys buvo ateitininkas. Šioje organizacijoje jis būtų ir pasilikęs, jeigu lietuviškas kleras būtų turėjęs platesnį akiratį ir nebūtų bandęs kerėpliškai primesti savo valios. Jautrios sielos mokinys, pamatęs be pagrindo daromus persekiojimus, klasėje viešai pareiškė, kad jis norįs įstoti į persekiojamųjų organizaciją. Jeigu tuometiniai mokytojų seminarijos pedagogai būtų turėję bent kiek takto, tai jaunam mokiniui būtų nereikėję šitokiu būdu reikšti savo protestą prieš minties varžymą ir kitaip manančių persekiojimą.

1924 metų pavasarį Marijampolės mokytojų seminariją bebaigiantį Kazį Borutą suėmė slaptos policijos viršininkas, o tuometinis švietimo ministeris išmetė jį iš seminarijos. Kazys buvo geras mokinys, dalykus žinojo, todėl valstybinėje gimnazijoje egzaminus jis laikė eksterneu ir gerai juos išlaikė. Tų pačių metų rudenį įstojo į Kauno Universiteto humanitarinį fakultetą. Bylos jam neiškėlė, nes policija neturėjo jokios kaltinamos medžiagos. Šitoks policijos ir švietimo ministerio elgesys jaunam mokiniui aiškiai sakė, kad gimtiniame jo krašte kas nors netvarkoje.

Kauno Universitete Kazys Boruta įstojo į studentų socialistų aušrininkų organizaciją ir buvo išrinktas į jos valdybą. Ši organizacija ruošė paskaitas savo nariams ir kitiems studentams, norintiems pasiklausyti. Į paskaitą atėjo organizuota ateitininkų grupė. Ji nepanoro argumentuoti, bet svariausias argu-

mentas buvo kumštis. Norėjo sumušti paskaitininką, teisių fakulteto studentą Vladą Karosą, ir puolė paskaitos pirmininką, Boruta gynė paskaitininką ir pats gynėsi nuo smūgių. Viskas baigėsi tuo, kad Kazys Boruta ir kiti aušrininkų vadovybės nariai karo komendanto buvo suminti ir nubausti administratyviu būdu.

Tų pačių metų rudenį Kazys Boruta išvažiavo į Vieną, įstojo į universitetą literatūros ir filosofijos studijuoti. Studijavo iki 1930 mokslo metų pabaigos. 1931 m. nuvyko į Berlyną. Tuo tarpu Lietuvoje įvyko perversmas, buvo išvaikytas žmonių rinktas seimas ir nuversta to seimo skirta vyriausybė. K. Boruta pasisakė prieš perversmininkus ir švogerių valdžią.

Kazys Boruta abejojo, važiuoti iš Berlyno į Lietuvą, ar nevažiuoti. Pačioje Lietuvoje jis nieko haustino nebuvo padaręs, keliais atvejais buvo tačiau pasisakęs prieš autoritarinius bet kokios valdžios režimus. Civilizuotas pasaulis nebaudė už nuomonių pareiškimus. Dėl viso ko, poeto artimieji pasiteiravo, ar mokslus užsienyjeėjusiam jų broliui nėra kokio pavojaus. Buvo užtikrinta, kad prieš jį nieko neturima, tegu laisvai sugrįžta. K. Boruta sugrįžo, bet po poros metų buvo suimtas, atiduotas karo teismui ir teistas. Teistas ne už veiklą prieš autoritarinę valdžią, bet už laiškus, rašytus Vienoje, kuriuos Vokietijos nacių valdžia rado pas vieną emigrantą ir persiuntė tautinei Lietuvos vyriausybei. Borutai teko išsėdėti ketveris metus.

Nežinėliai, neišmanėliai ir blogos valios žmonės K. Borutą apšaukė komunistu. Patys bolševikai komunistai jį vadina "tarybinu rašytoju". Kazys Boruta komunistu niekad nebuvo. Niekad jis nepriklausė komunistų partijai arba jokiai kitai komunistinei organizacijai. Jis niekada nebuvo tarybinis rašytojas. Kazys Boruta komunistų ir komunistus labai gerai

pažino. Jis buvo aukštos dorovės vyras, kad galėtų priklausyti prie tokios klatingos ir tokią žiaurią vergiją visai rusų tautai ir rytų Europai primetusios grupės.

JAV leidžiama maskvinė spauda paminėjo K. Borutos mirties faktą, davė kelias jo biografijos žinias, ir rašė, jog tai buvęs "tarybinis rašytojas". Ne vien rašytojų salėje, kur velionis buvo pašarvotas, bet ir prie kapo valdžios žmonių buvo sakomos kalbos apie mirusį "tarybinį rašytoją".

Bet nei komunistinė spauda, nei okupacinės Lietuvos valdžios atstovai nei vienu žodžiu neužsiminė apie tai, kad ta "tarybinė" valdžia buvo nuteisusi K. Borutą ir aštuoneris metus išlaikusi Vilniaus, Rusijos ir net Sibiro kalėjimuose bei prievartos darbo stovyklose? Kodėl "tarybinį rašytoją" kankino valstybinė policija ir aštuoneris metus laikė kalėjime?

Laidotuvų dieną buvo pasakyta, kad K. Boruta kalėjime neteko sveikatos, bet nei vienas nedrįso pasakyti, nors visi žinojo, kad sveikatos jis neteko sovietų Rusijos kalėjimuose. Iš Rusijos jis grįžo išvargęs, pailiejęs jau be sveikatos. 1963 metais jam buvo padaryta operacija ir išimti akmenys iš inkstų.

Šių metų pradžioje jis ir vėl buvo išvežtas į ligoninę. Jis žinojo, kad jam bus daroma dar viena operacija, bet jis visą laiką tikėjosi dar atsilaikyti. Jis planavo baigti kai kuriuos projektus ir parašyti autobiografią. Papasakoti jis galėjo daug įdomaus, nes visą laiką jis buvo pirmose kovotojų eilėse. Jis buvo autoritarinės valdymo formos priešas ir kovojo prieš fašizmą. Vokiečių okupacijos metu jis dalyvavo kovoje prieš rudmarškinius ir vokiečių karo jėgas.

Kai antrą kartą užplūdo sovietų karo jėgos, į Kazį Borutą buvo daromas didžiausias spaudimas, kad jis bendradarbiautų su okupacine kariuomene, liaup-

Žmonių sunešti vainikai prie Kazio Borutos kapo Vilniuje. Foto paimta iš rusų leidžiamo laikraščio.

Rašytojo Kazio Borutos karstas Rasų kapuose. Foto paimta iš rusų leidžiamo laikraščio Vilniuje.

sintų okupantą, kaip tai darė A. Venclova, J. Marcinkevičius, Liudas Gira, Petras Cvirkas, Salomėja Nėris ir visa eilė kitų minkštanugarių. Kazys Boruta griežčiausiai atsisakė stoti okupanto tarnybon. Kai sovietinį okupantą pasiekė žinia, kad Boruta ne tik pats nepasizadėjo bendradarbiauti, bet ir kitus nuo tokio nešvaraus darbo atkalbinėjo, jis tuojau buvo sumintas. Pradžioje jis buvo kamantinėjamas Vilniaus čekos pogrindžiuose, o vėliau buvo išvežtas į Maskvą ir toliau. Įsitikinę nepalaužiamą jo valią, rusai išvežė sunkiems prievartos darbams į tolimą šiaurę, kur gyvenimo ir darbo sąlygos nepaprastai sunkios.

Ligoninėje Kazys Boruta buvo visiškai izoliuotas. Net artimiausiems žmonėms neleido jo aplankyti. Pasakojama, kad jis turėjęs kepenų vėžį. Jis buvo operuotas, rastas vėžys ir gydytojais nieko toliau nedarė. Ar jis mirė tuojau po operacijos, ar jis dar kelias dienas kankinosi, tuo tarpu mažai kas nežino.

Kazys Boruta mirė šių metų kovo 9 d., o 11 dieną jau buvo palaidotas.

Kodėl Kazys Boruta nebėgo į vakarus? — klausia ne vienas. Nebėgo dėl dviejų priežasčių: Jam buvo gerai pažįstamas lietuvių ir ne lietuvių emigrantų gyvenimas. Metai praleisti Vienoje ir Berlyne jam buvo didžiausio ilgesio metais. Vienoje jis dar gaudavo paramą mokslui eiti, bet Berlyne jam teko labai sunkiai ekonomiškai verstis. Daugumui gyvenimas užsienyje labai sunkus, bet poetui jis dar sunkesnis.

— Emigrantas — tai nudžiuvusi medžio šaka . . . Kad medis būtų, tai kiekviena šaka turi žaliuoti . . . Kartais sunku? Nėra saulės? Trūksta oro? Bet jo trūksta visai tautai . . . Kaip visa tauta gyvena, taip turi gyventi ir norintieji pagerinimus įvesti . . .

Tai buvo žodžiai ir mintys, kuriuos poetas ne vieną kartą kartojė Berlyne gyvenusiems lietuviams emigrantams. Šiuo atžvilgiu kelrodžiui jam buvo rusų rašytojas Vladimiras Korolenko, kuriam žiuriais čekos siautėjimo laikais buvo sudarytos sąlygos išvažiuoti į užsienį, bet kuris atsisakė. Boruta mėgo V. Korolenką, pažino jo gyvenimą ir kūrybą ir galėjo išstisus skirsius jo raštų cituoti.

Vienas turistai, praeitais metais grįžęs iš Vilniaus, šitokią dalyką pasakojo apie rašytoją Kazį Borutą, neseniai iš Sibiro grįžusį į Vilnių. Paliejęs ir išvargęs rašytojas buvo paklaustas, kaip jis jaučiasi. Jis atskaręs: "Gerai . . . Nesu stiprus, bet sugrįžau . . . Ne vienas jau nebesugrįš . . ."

Apie Kazio Borutos Antrojo Pasaulinio Karo išgyvenimus, aštuonis metus praleistus sovietų kallėjimuose ir Sibire, apie paskutinių metų gyvenimą Vilniuje, jo ligą ir mirtį — mažai nežinome.

Mus visus iki širdies gilumos sukrėtė žinia apie netikėtą ir staigią Kazio Borutos mirtį. Kartu su visais poeto artimaisiais liūdime. M. Gudelis

TĖVYNĖS ATGARSIAI

Chicagos Aukštesniosios Lituanistinės Mokyklos (ČALMO) mokinių laikraštis Nr. 2 (40), gana gausiai iliustruotas nuotraukomis iš šios mokyklos mokinių gyvenimo ir darbo, "Kario" formato, 48 puslapių, gero popieriaus, leidžiamas Tėvų Komiteto, finansuotas "Paramos" savininkų Jurgio Janušaičio ir Jurgio Mažeikos, spauda nepažymėta, bet spėjamai Vl. Vijeikio. Redakcijos kolektyve išvardinti bent 13 mokinių, sėdi fotografai, 3 platintojai ir 1 globėjas, būtent:

Redakcinis kolektyvas: Aglinskaitė Eglė 7, Alenskas Liucijus 6a, Bruškytė Danutė 6a, Černius Rimas 6a, Gutauskaitė Milda 6b, Markonytė Irena 6b, Narutis Vytautas 8a, Pleirytė Julija 7, Prapuolenis Patrimpas 8b, Rušėnaitė Irena 8a, Skiriūtė Irena 7, Šnekutytė Irena 6b, Visockytė Gaida 6a.

Fotografai: Alenskas Liucijus 6a, Beleska Vytautas 5a, Plačas Gintaras 5a, Prapuolenis Patrimpas 8a, šilkaitis Edmundas 5c, šilkaitis Raimundas 6b.

Platintojai: Markulis Andrius 6b, Lipskis Donaldas 6b, Raslavičius Linas 6b.

Globėjai: mokykl. Algimantas Kezys, S. J.

Šiuometiniuose Tėvynės Atgarsiuose bendradarbiauja bent 25 jaunuoliai ir jaunuolės su savo trumpučiais kūrinių ir kitokiais bandymais, nors šiemet bene daugiau rašyta reportažinio, negu kūrybinio pobūdžio dalykėlių, būtent: Jūratė Jasaitytė (8a): Lietuvos partizanai; Marija Eivaitė (6a): Vasario 16 minėjimas; Marija Ba-

ranauskaitė (5a) ir Marija Butvilaitė (5a): šventas Kazimieras; Laima Valančiūtė (5a): Dainava; Vytautas Beleska (5a): Kaip aš fotografavau ČALM vakarėlį; Linas Raslavičius (6b), Donaldas Lipskis (6b), Andrius Markulis (6b), Ed. šilkairis (5c), Algis Jasaitis (6a): Kaip mums sekėsi platinėti "Tėvynės Atgarsius"; Vilija Daividkaitė (6a) ir Saulė Daividkaitė (6a): Kodėl aš šoku baletą; Gintaras Plačas (5a): Viena diena mokykloje; Danutė Bruškytė (6a): Muzikos ir dailiojo žodžio koncertas; Jūratė Jasaitytė (8a): Žilvine, žilvinėli; Eglė Aglinskaitė (7): Klaipėdos uosto mugė; Vitalija Ruibytė (8a): Arkiv. Samore pagerbimas; Eglė Juodvalkytė: Pirmieji metai institute; Laima Nainytė: Laikas bėga; Aušrelė Vaičeliūnaitė: šiandien; Kristina Žembrauskaitė: Jau devinti metai ir Marija Norušytė: Skaičiau apie auklėjimą.

Vieną — Jūratės Jasaitytės kūrinių perspausdiname ištaisai. J. Pr.

LIETUVOS PARTIZANAI

(Dvidešimt penkerių metų kovų dėl Lietuvos laisvės sukakčiai paminėti ir kovoje žuvusiems pagerbti)

"Jau Lietuvai teka skaisčioji aušra,

Ir greit nusileis raudonoji žvaigždė.

Pirmus partizanus jau slegia kapai,

Ir gėlės jiems šnabžda — Sudiev".

(Partizanų daina iš knygos "Partizanai")

Velinės. Ant kapų uždegtos žvakutės rodo gyvųjų atminimą mirusiems. Toli yra kraštas Lietuva. Ten kapinyuose niekas neuždegs žvakučių. Tik gyvųjų širdyse amžinai švies atminimas tų, kurie padėjo savo

galvas, siekdami laisvės savo tėvynei. Partizanų atminimas liepsnos kiekvieno lietuvių širdyje. Jų kapais padengta visa Lietuvos žemė.

Pasaulyje yra daug tautų. Kiek iš jų yra laisvų? Daugelis tautų net nežino, ką reiškia būti pavergtai.

—o—

Miške, retai užeinamoje vietoje, po dideliu ažuolu yra apleistas kapas. Prie jo stovi du partizanai. Vienas — mirusio brolis, antras — draugas, nieko nežinąs apie giliai miegantį partizaną.

Pasimeldus draugas prabyla:

— Už ką gi mes čia meldžiamės?

— Čia, mielas drauge, yra mano brolio kapas. Jis kartu su kitais partizanais, 1944 gruodžio 12 d. čerkos ir Kalpoko vadovaujami užėmė Panemunio miestelį Rokiškio apskrityje. Šiose kautynėse žuvo 12 žiauriausių komunistų. Be komunistų lavonų plikame karo lauke gulėjo keli partizanų lavonai. Jų tarpe ir mano brolio. Savaitėi kitai praėjus, raudonoji armija apsupo Kalpoko dalinį ir smarkiai jį sumušė. Po šių kautynių, 1945 gruodžio mėn. atsirado Kalpokas Kupreliškio apylinkėse, Biržų apskr. ir įsijungė į Kupreliškio partizanų būrį. Jo vadas tuo metu buvo Kaminskas. 1945 m. rudenį Kaminskas ir partizanas Ernestas Valantelis buvo NKVD nukauti. Tai buvo pirmojo partizano mokytojo ir vado kraujas aplaistęs Biržų apskritį.

—o—

Šiandien Lietuva yra pilna nežinomų ir apleistų kapų. Juose ilsisi mūsų broliai, kurie kovojo dėl tėvų žemės ir jos laisvės. Tai didvyrių kapai, kuriems laisvė buvo brangesnė už gyvybę.

Jūratė Jasaitytė, 8a

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

Pati žinomiausia ir patikimiausia firma Amerikoje, turinti daugel metų patyrimo siunčiant

DOVANAS — SIUNTINIUS Į USSR.

Gavėjas nieko nemoka. Tūkstančiai klientų patenkinti. Garantuotas skubus ir tikslus pristatymas. Visi siuntiniai apdrausti. Visuose mūsų skyriuose yra gausus aukštos rūšies prekių pasirinkimas prieinamom kainom.

Dėl informacijų ir nemokamų katalogų kreipkitės į visus mūsų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

• NEW YORK 3, N. Y. — 39 - 2nd Avenue	AL 4-5456
• BROOKLYN 11, N. Y. — 370 Union Avenue	EV 4-4952
• BROOKLYN 7, N. Y. — 600 Sutter Avenue	DI 5-6808
• ATHOL, Mass. — 61 Mt. Pleasant Street	CH 9-6245
• BOSTON 18, Mass. — 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
• SOUTH BOSTON 27, Mass. — 327 West Broadway	AN 8-0068
• BUFFALO 6, N. Y. — 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
• CHICAGO 22, Ill. — 2222 W. Chicago Avenue	BR 8-6966
• CHICAGO 8, Ill. — 3212 So. Halsted Street	WA 5-2737
• CLEVELAND 13, Ohio — 904 Literary Road	TO 1-1068
• Detroit, Mich. — 7300 Michigan Avenue	VI 1-5355
• GRAND RAPIDS, Mich. — 636-38 Bridge St., N. W.	GL 8-2256
• HAMTRAMCK, Mich. — 11333 Jos. Campau	GL 7-1575
• HARTFORD 14, Conn. — 200 Franklin Ave. Tel. 233-8030, 246-0215	ES 2-4685
• IRVINGTON 11, N. J. — 762 Springfield Ave.	RI 3-0440
• YOUNGSTOWN 3, Ohio — 21 Fifth Avenue	AN 1-2994
• LOS ANGELES 22, Calif. — 960 So. Atlantic Blvd.	FO 3-8569
• LAKEWOOD, N. J. — 126 - 4th Street	LI 3-1797
• NEWARK 3, N. J. 428 Springfield Avenue	LO 2-1446
• NEW HAVEN, Conn. — 509 Congress Avenue	MU 4-4619
• PATERSON 1, N. J. — 99 Main Street	GR 2-6387
• PASSAIC, N. J. — 176 Market Street	PO 5-5892
• PHILADELPHIA 23, Pa. — 525 W. Girard Ave.	HU 1-2750
• PITTSBURGH 3, Pa. — 1307 E. Carson Street	FI 6-1571
• SAN FRANCISCO, Calif. — 2076 Sutter Street	PL 6-6766
• WATERBURY, Conn. — 6 John Street	SW 8-2868
• WORCESTER, Mass. — 174 Millbury Street	GR 6-2781
• YONKERS, N. Y. — 555 Nepperhan Ave.	

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siųsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60638

II METAI

NR. 4 (12)

BRĖSKIME Į DVASINĖS MOTINAS

Kūdikystė yra troškimas pasitikėjimo, tikrumo ir saugumo jausmo — pribręskime tokį jausmą savo vaikui užtikrinti!

Martha M. Eliot, M. D.
Chief, Children's Bureau

Per visą savo gyvenimą žmogus labiausiai trokšta pasitikėjimo, tikrumo ir saugumo jausmo. Kūdikystėje tas troškimas esti ryškiausias. Nelaimė vaikui, kai jo tėvai jį vien tik materialinėmis gėrybėmis aprūpina, na, dar pianinu skambinti bei baletišku judesiu išmoko — bet svarbiausios vaikui gėrybės — saugumo nuotaikos jam nesuteikia.

Nors ir subrendusių tėvų išugdyti vaikai — gavę pakankamai saugumo, pasitikėjimo ir tikrumo — visvien jie, jau suaugę, kartas nuo karto kreipiasi į tėvus. O ką jau bekalbėti apie to saugumo išbadėjusius — emociniai nesveikų tėvų sužalotus vaikus, — jie visam gyvenimui lieka nepasotinamais ištroškėliais saugumo, tikrumo ir pasitikėjimo.

Kūdikystėje vaikas trokšta pasitikėjimo visakuo su kuo jis susiduria, ką jis veikia, ar kas su juo atsitinka. Vaikui kiek paūgėjęs, tas tokio pasitikėjimo troškimas tik kartkartėmis vaiką užvaldo. Vaikai tokio pasitikėjimo pageidauja ypač tada, kai jie savaime gyvenime susitinka su naujove, su kuo nors svetimu bei skirtingu. Kai gerokai paauga vaikai, jie iš tėvų nori bent kiek užtikrinimo, per pečius patakšnojimo, patogumo bei gelbstinės rankos tada, kai jiems prisieina bet kokį aukštesnį slenkstį peržengti. Kiekvienas vaikas tėviškos šilimos kartis nuo karto trokšta. Vieni vaikai tos tėviškos šilimos trokšta daugiau, kiti mažiau. Tėvai negali visiems vaikams savo globą vienodomis dozėmis išdalyti, — jie visais turį rūpintis pakankamai bent tiek, kiek tos globos kiekvienam vaikui reikia. Tėvai negali būti tarsi teisėjai: "Tu gavai pakankamai tėviškos globos, — tu neturi norėti daugiau"...

Kiekvienas vaikas yra skirtingas — jis pats pasako savus troškimus. Jei kuris tėvas ar motina imtų bet kuo abejoti, tegul jis ar ji prisimena sekančią vaiko psichologijos tiesą: Nė vienas jaunuolis negali jaustis stipriai, kai jis jaučia tuštumą savyje.

Todėl nesvarbu, kaip jau didelis būtų vaikas, — tėvas ir motina turi jam padėti, jei jis tokio padėjimo prašo. Palengvinkit savo vaiko gyvenimo našta, kai jis to palengvinimo pageidauja. Būkit tėvai šalia vaiko, kai vaikas nori prie savo tėvų glaustis. Kai jis tiesia savo ranką į tėvus, — paduokite jam savas. Toji

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 3, ILL.
— SATURDAY, APRIL 3, 1965

reikale pagelba nepadarys vaiką ištižėliu: protingas vaiko stiprinimas suteiks jam drąsos augti ir bręsti.

Motinos, neužmirškime, kad esame ne vien fizinės motinos savo vaikui. Daug svarbesnė pareiga yra pribręsti dvasinės motinos pareigoms. Mat, tik dvasinės motinos, kitaip sakant, tik jausmais subrendusios motinos pajėgia vaikui padėti į pilnutiniai sveiką žmogų subręsti. Todėl naudokimės vaiko psichologijos žinovų patarimais ir gydytojų pagelbimos tvirtėkime, kad pajėgtume savas motiniškas pareigas prideramai atlikti.

Pirmiausia subręskime tiek, kad pajėgtume savam vaikui žmonišką, o ne beždžionišką meilę parodyti. Reikia pajėgti vaikui suteikti drausmėje laisvą gyvenimą. Vaikas turi jausti, kad jam motinos meilės pakanka. Todėl, kai kūdikis verkia, paimkime jį, prašalinkime reikiama jo verksmo priežastį. Vaikui nusiminus, — paguoskime jį. Kai vaikas verkia ne dėl fizinio skausmo ir ne dėl kaprių, tai yra ženklas, kad vaikui trūksta motinos meilės. Priešingai — laimingas, ramus ir taikingas vaikas rodo, kad motinos meilės vaikui pakanka ir kad ji yra jam tinkamai suteikiama. Tik tinkamai auklėjamas vaikas — ne tik fiziniai bet ir emociniai saugus vaikas pasiekia savo vystymosi sekančią pakopą tvarkingai. Toks jaučias, kad jo aplinka yra jam draugiška — padedanti jam augti ir bręsti.

Tik mes bręskime į tinkamas motinas, idant tikrą pagelbą tinkamai vaikui suteikti pajėgtume. Dabartinės su vaikais nelaimės kaip tik ir kyla dėl to, kad fizinės motinos tariasi vaikui padedančios tada, kada jos iš tikrųjų vaiką žaloja. Tokios arba per daug vaiką nepržiūri, ar visai jam "Ne!" pasakyti nepajėgia. Tokios kartais vaiką moko groti, šokti, deklamuoti, kartu čia pat savu elgesiu pratinamos jį į nevarkingą veiklą, maitinimasi bei su žmonėmis apsiėjimą. Yra ir tokių motinų, kurios savais darbais moko vaiką meluoti, rūkyti, girtauti, artimą skriaust bei apkalbėti — ir kartu "reikalauja", kad vaikas būtų darbštus, nerūkas, negirtaujās bei visuomeniškas. Kūrybinio dalyko vaikas pasisavinti nepajėgia, nes jis savo artimiausioje aplinkoje jo nemato. Tat bręskime iki pilnutinių motinų, tada, žinodamos savas pareigas, pajėgsime jas pagal šių dienų psichologijos mokslo nurodymus pildyti ir savą

vaikui meilę bei paslaugas reikiamai išreikšti.

LYTINIS BEI SEKSUALINIS SVIETIMAS

Ped. PETRAS MALDEIKIS,
Cicero, Illinois

(Alvudo Kultūrinio Penktadienio pasikaitos dalies santraukos tūsa)

5. AISKINIMO BŪDAS

Kai kalbama apie patarimus tėvams, tai daugumas gal suprantą, kad tai turi būti aiškūs receptai, kokio amžiaus vaikui turi gauti kokių paaiškinimų. Deja, čia nieko negalima griežtai nustatyti. Auklėjimo būdų irgi negalima griežtai nustatyti. Ir tais pačiais metodais besinaudodami, kiekvienas mokytojas dirba kiek kitaip. Kiekvienas žmogus savaip ir nuo kitų daugiau ar mažiau skirtingai reaguoja į bet kurią naują susidariusią padėtį.

Tas pats ir su lytinių paslapčių aiškinimu. Kiekvienas atvejis pareina nuo aiškinančiojo asmens temperamento bei nuotaikos, nuo jo santykių bei ryšių artimumo su vaiku. Taip pat nuo vaiko klausimo, nuo jo amžiaus bei subrendimo ir nuo tų dalykų žinojimo. Taigi, aiškinimo būdas daug pareina nuo aiškintojo ir vaiko individualių aplinkybių.

Prie bendrųjų reikalavimų reiktų priskaiyti tai, kad tėvas su motina neturi paneigti vaiko klausimų. Iš savo patyrimo vaikai žino, kad šios srities dalykai kažkodėl yra išskiriami iš bendrųjų pokalbių, ir jų atžvilgiu jis nėra drąsus. Ir kadangi tėvai tais klausimais dažniausiai varžosi ir patys jaučiasi, kad jiems sunku vaikui ką pasakyti, tai vaikas dažnai vengia klausiti. Jis gal apie tai mąsto, savaip svarsto ir pas draugus atsakymo ieško. Kad tokia padėtis nesusidarytų, tėvai neturi tokiuos klausimus sutikti su nustebimu, o priimti juos, kaip ir visus kitus klausimus, ir duoti jam patenkinamą atsakymą.

Kai kalbama apie seksualinį švietimą, daug kas supranta, kad tai turi būti specialūs, paruošti su įžangomis aiškinimai. Toli tiesa yra nuo to. Vaikui neturi būti duota progos susidaryti įspūdį, kad čia reikalas liečia labai specialią sritį, į kurią būtų atkreiptas ypatingas dėmesys ir ji specialiai svarstoma. Tėvų pamokymai apie tos srities organus bei nurodymai turi ateiti nejučiomis, natūraliomis progomis. Paaiškinimai apie žmogaus gimimo paslaptis duodami tik vaikui ko nors klausiant ir nedaugiau negu vaikas klausia. Todėl labai svarbu visada tinkamai suprasti, ko vaikas iš tėvo nori sužinoti.

Toliau nėra reikalo vaiką iš karto visam laikui apšviesti. Ką vaikas kartą išgirdo, ne viskas jame pasilieka. Mažesni vaikai tų pačių dalykų daug kartų klausia ir palaipsniui tie klausimai, jiems patiems augant, juose aiškėja. Tėvų paaiškinimą papildo jų kitur nugirsti pasakymai, kur nors kas matyta ar girdėti. Seksualinių dalykų paaiškinimų reikalas padidėja trimis laikotarpiais:

a) ankstyvoje vaikystėje, kai

vaikui išskyla vaikų atsiradimo ir lyčių skirtumo klausimai;

b) prieš brendimą besiantinančioms atmainoms suprasti ir

c) vedybiniam gyvenimui pasiruošiant.

MOTERŲ NUOVARGIS

Tur būt, nėra didesnio džiaugsmo, kaip fiziškai nuvargusios moters atsistatymo stebėjimas, — kai ji ant savų kojų atsistoja todėl, kad ji protingai ėmė kovoti su savu nuovargiu. Tokios žingsniai yra pavasariški — ji gerai jaučiasi ir gyvenimu džiaugtis pajėgia. Tokios moters visa šeima darosi laimingesnė; taip pat džiaugiasi tokios draugai, kaimynai ir visa jos apylinkė.

Jei žmonija daugiau turėtų minėtai su nuovargiu pajėgiančių kovoti moterų — šviesių, darnių moteriškių, — tai pasaulio moterys tikrai imtų mokytis, kaip sau laimingą kelią susirasti šioje pačių prisiverktoje ašarų pakalnėje.

Moters biologinė prigimtis suteikia jai galimybę būti padidintai jautriai nuovargiui. Kiekviena moteris susilaukia per mėnesį kartą tokio laikotarpio, kada jos fizinių ir emocinių jėgų atsargos sumažėja. Tai mėnesinių laikotarpis.

Trijuose moters natūraliuose kūno kaitos laikotarpiuose moterims nuovargis esti neišvengiamas, — tai mėnesinių prasidėjime, nėštume ir mėnesinims užsibaigiant. Šiandieninė moteris turi dar kitas nuovargimui priežastis: viena, kad ji kovoja dėl savo kaip moteris paskirties; antra — kad ją vargina įtempti darbai namuose, tarnyboje ir apylinkėje.

Moters paskirtis šiame gyvenime yra įvairi. Ji gali būti žmona, motina, namų šeimininkė, papildomų pajamų šeimai teikėja, karjeristė, visuomenininkė ar visų čia paminėtų pareigų po truputį atlikėja. Toks moters pareigų susipinimas ją didžiai nuvargina. Labai nuvargusi, ji nustoja ryžto siekti užsibrėžto tikslo, nes ji negali koncentruotis nė vieno savo uždavinio tinkamam atlikimui.

Tad visos švieskimes ir jausmais, specialistų padedamos, bręskime, — tada mes pačios pajėgsime savo energiją sunaudoti prasmingam darbui. Jau šiandien liaukimės niekais energijos išteklius leidžiusios vien kavutėse, skrybėlių parodose ar prie cigarečių pelenų taip pamėgtame artimo apkalbėjime. Eikime remti tik prasmingus darbus dirbančiuosius ir tik už tokių darbų pačios griebkimės, — tada ir nuovargis bus daug retesnis svečias mūsų tarpe!

PEPE'S

OLD TIME

BAR-CAFE

Serving The Finest in Foods
Imported Beers on Tap

767-9368 ★ 4142 W. 63rd ST.

"DRAUGO" LAIKRODININKAI

Rašo M. Šnarienė

(Tęsinys)

Nepaisant susižavėjimo dabartimi ir dirbtinai palaikomo polėkio į ateitį, daugumas raštingųjų vis tiek mieliau pasirenka pareigą "pasitarnauti istorijai" vieton tarnavus pastangoms tautos laisvei ateityje iškovoti.

Susidorojęs su "atgyvenomis", Draugo kultūrinio priedo tvarkytojas į praetinių lavoninę panūdą nugabenti vyresnės kartos poetus ir kitus menininkus: "Tuo tarpu mūsųose vis dar pasitaiko, kad atsukamas ne tik laikrodis, bet norima sustabdyti ir pats laikas... literatūros mylėtojai laikas sustojo prie Maironio, geriausiu atveju dar prie Aisčio ar Brazdžionio, o meno ar muzikos mėgėjui prie Žmuidzinavičiaus ar St. Šimkaus..." — Štai kokia sunkiai perkopiama "senienų barikada". K. B. nuomone, dabar užstojanti kelią naujosios kartos pastangoms "išstarti savąjį balsą, atnešti gyvenimui savąją duoklę".

Šitokią menamą dabarties kūrėjams "grėsmę" beveik pažodžiui neseniai pakartojo dar ir kitas Draugo laikrodininkas — A. Baronas. Prisimindamas velionį Alg. Mackų, A. Baronas tą pačią giesmelę šitai traukia: "Ir kas nesekė paskutiniuosius mūsų, o ir kitų kraštų poezijos raidos, tas galėjo nebesuprasti Mackaus poezijos, nes vieniems mūsų poezijos laikrodis sustojo ant Maironio, kitiems ant Brazdžionio, kitiems prie žemininkų ankstyvesnės kūrybos ir t. t. (Draugo kult. priedas 1965 m. Nr. 1).

Mane neapsakomai stebina mūsų plunksna ginkluotų "riterių" karingumas. Kad jie nesidrovi alkūniuotis su seniai mirusiu Maironiu, dar galėtum suprasti. Bet kai iš visuomenės dėmesio už skverną lupa dar gyvus, sveikus ir ne ką už tuos naujovinius vyresnius Brazdžionį, Aistį ir kitus, šitokia laikysena mažių mažiausiai yra nekolegiškas. Ar Draugo "pažangūnai" užsimanė anuos visuomenei atpeikti ir skaitytojus nuo jų atgrasinti?

Apie Alg. Mackaus poeziją A. Baronas šitai dėsto: "Ir tada, kai Mackus dar pastudijavo Roosevelt kolegijoje, vėliau tapusioj universitetu, poetas suprato, kad Algimantas Pagėgis mirė, kad gimė kitas poetas, mums (draugams) kalambūru

pritariant, "Algimantai Pagėgi, pakeisk bėgį". Ir jis pakeitė, nustebindamas daugelį mūsų visų".

Ar jau ir Brazdžionis su Aisčiu turėtų pasikeisti, tapti "kitais poetais"? A. Baronas su draugais atrodo linkęs kalambūru pritariant, kad ir anie du "pakeistų bėgį", kad labiau atitiktų "naujaijai dvasiai". Betgi ir Draugo laikrodininkai pastebėjo, kad po A. Mackaus mirties tas avangardinis bėgis vėl buvo atsuktas atgal į pirminį, nes, pagerbiant velionį, laikraščiuose įdėtieji jo eilėraščių pavyzdžiai buvo pagėginiai. Ir pats A. Baronas šia proga skaitytojams paaiškino, kad poetas esą mokėjęs ir "kitai kurti". Ir iš tos "kitai" poezijos posmelio pasiskolino net savo rašiniui antraštę — "Ne su visam išėjo, tik su visam negrižo". Tad ir ši ("senoviška") kūryba yra vis dėlto poezija ir ypač pasirodė gera, poetui mirus.

Liet laudies dainos dar lig šiol mūsų koncertuose ir dainų šventėse tebedainuojamos. Kodėl St. Šimkus, daugybę tų dainų harmonizavęs, chorams ir pavieniems balsams pritaikęs, dabar turėtų būti išprašytas už durų? Juk kaip tik jis tas mūsų dainas plačiau paskleidė ir išgarsino. Negi jos būtų jaunesnės už patį autorių?

O ir dailės pasauly abstraktininkų vadin. "aukštumų ir gelmių" menas jau gerokai spėjo nublukti. Pagaliau kas žino, gal kai kas mūsų susigundys "savęs jįškoti" kad ir Žmuidzinavičiaus, tikrovinės pakraipos, kaimynystėje?

Ačiū Dievui, dar ne visi mūsų poetai stumdosi su Maironiu dėl erdvės kūrybai. Net nustebau, Naujienose perskaičiusi P. Orintaitės mintis — juk šiuo laiku tikra "seniena" taip rašyti: "Be abejonės mūsų poezijos kunigaikštis Maironis išliko visa didybe gyvas ligi šiol... Jo novatoriškai sukurta mūsų literatūroje sklandi eiliavimo ritmika, o ir gilus turinys, išreiškias tautos gyvybės pradmenis ir aistringą kovą už didžiąją vertybę — laisvę, egoistinius jaudulius mulenkiant skaidresniam žmogiškumo idealui — mums išskyla, kaip lietuviško Prometėjaus liepsna, liekiant per amžius gaivinti mūsų tautos dvasią".

Suprantama, kad nei P. Orintaitė nei aš nesakome, kad nereikia domėtis jaunųjų kūryba.

Tiems, kuriems Maironio balsas dar ką reiškia, tegul jo klauso; gi kuriems jis visiškai "pasengs" — tegul jįškosi sau kitų. Šiuo atveju trepsėjimas (nekantravimas) ir švaistymasis "senienomis" vargu bepadės.

Būtų per daug naivu ir neišmintinga manyti ir tikėti, kad pav. nuo Maironio ar netgi vadinamų žemininkų atgrasius, skaitytojai būtinai stversis avangardininkų. Dvasinės kūrybos veikalai nėra prekė, kurią reikia noroms - nenoroms pakeisti, kai išsibaigus senajai laidai ir užsigulėjus lentynose, sustoja apyvarta. Tai ne automobilis, kuriuo tautietis vis tiek sugeba važiuoti, nepaisant kokios firmos ir kurio krašto gamybos mašina bebūtų — Renaultas, Triumph, Volkswagenas ar kitoks. Pirkėjas čia nesuka sau galvos, ar parduotuvininkas teisingai įgyrė mašinos ppyatybę: žmogus įsisėdo, mašina važiuoja — ir gerai. Dvasinės kūrybos gaminiams įpiršti "dyleriai" retai paveikūs.

Iš poezijos, kaip ir iš dailės, žmogus laukia daugiau, negu naujovės ar madingumo. Menkai čia padės ir gąsdinimas išvirkščiais kailiniais — stebinant skaitytoją ar jį pritenkiant savo "drąsa". Dvasinės kūrybos dalykų srityje skaitytojas ar žiūrovas jįško to, ko pats, nebūdamas kūrėju, nesugeba išreikšti. Mažių mažiausiai jis tikisi dvasinės atgaivos ir ypač šiuo metu paspirties ir viltingos

paskatos. Čia nepakanka piršlio kalbų: imkite, skaitykite ir stebėkitės, nes dabar esanti tokia mada, nes šitai sugalvojo prancūzai ar kurie kiti, įskaitant ir meno dalykų prekiautoją. Meninės kūrybos paskirtis — atliepti, atsisaukti žmogaus sieloje; joje atrasti atgarsį ir atjaunimą! Jei esti kitaip — kūryba yra tuščiažiedis augalas.

Menka paguoda ir abejotina garbė, jei tautietis dailininko paveikslą ar eilėraščių knygą perka tik dėl to, kad kūrėjas lietuvis arba bent lietuvių kilmės; arba kad dabar tokia užėjus mada ar rinkoje vyrauja tokia paklausa. Šitokiu būdu gaminama snobai, o ne ugdomas meninis visuomenės skonis. Naujenybė tik dėl naujybės nėra rimta kūryba nei nusistovėjusios vertybės pakaitas.

"Šiandien dažnai esame raginami mąstyti moderniškai, veikti moderniškai ir rėdytis moderniškai. Kadangi prasmė to, kas yra modernu, nuolat keičiasi, iš tikrųjų esame skatinami priimti laikiną standartą. Spaudimas rėdytis moderniškai yra mažesnės reikšmės dalykas. Tačiau spaudimas taikytis tam fikriems mąstymo ir veikimo būdams vien tik todėl, kad jie yra populiarūs, gali būti labai žalingas.

(Bus daugiau)

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR PAVILYS

KAI JŪS NORITE SIŪSTI

SAVO GIMINĖMS AR DRAUGAMS, GYVENANTIEMS U.S.S.R. DOVANŲ SIUNTINIUS, TAI PASIRINKITE SAUGIAUSIĄ KELIĄ:

1. Nuspręskite ar jūs norite siųsti iš čia esančių prekių ar užsakyti, pav. Automobilį, Motociklą, Siuvamą mašiną, televiziją ar maisto siuntinį.
2. Pasinaudokite patikimos ir turinčios gerą vardą firmos patarnavimu.
3. Žiūrėkite, kad firmos personalas turėtų patyrimo ir mokėtų tvarkyti Jūsų užsakymą.
4. Patikrinkite ar toji firma turi reikalingus dokumentus.
5. Pasirinkite firmą, turinčią ilgą patyrimą tame biznyje. Kai visa tai persvarstysite, tai įsitikinsite, kad geriausiai Jums tiks turinti jau virš 30 metų patyrimą

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

CENTRAS YRA 716 Walnut Street, PHILADELPHIA, PA. 19106.
Tel.: WA 5-3455

SKYRIAI:

PHILADELPHIA
632 W. Girard Avenue
Philadelphia, Pa. 19123
WAInut 5-8878

BALTIMORE, MD.
3206 Eastern Avenue,
Baltimore 24, Md.
DI 2-2374

BLOOMFIELD, N. J.
228/230 Montgomery Street
Bloomfield, N. J.
Phone: 748-8524.

BOSTON, MASS.
390 West Broadway,
So. Boston 27, Mass.
ANDrew 8-8764

CHICAGO, ILL.
4102 Archer Ave.,
Chicago 32, Ill.
FRontier 6-6399

Branch
2242 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Ill.
BE 5-7788

CLEVELAND, OHIO
7023 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio
UTah 1-0807

DETROIT, MICH.
6460 Michigan Ave.,
Detroit 10, Mich.
TASHmoo 5-7560

ELIZABETH, N. J.
943 Elizabeth Avenue,
Elizabeth, N. J.
EL 4-7608

HAMTRAMCK, MICH.
11415 Jos-Campau Avenue,
Hamtramck 12, Mich.
TO 8-7940

KANSAS CITY
18 S. Bethany
Kansas City, Kansas
AT 1-1757

LOS ANGELES, CALIF.
3216 Sunset Blvd.,
Los Angeles 26, Calif.
NO 5-9887

MIAMI, FLA.
2755 Biscayne Blvd.,
Miami 37, Fla.
FR 9-8712

MINNEAPOLIS, MINN.
217 E. Hennepin Street,
Minneapolis 14, Minn.
FE 2-4908

MILLVILLE, N. J.
19 Westwood Terrace
Millville, N. J.
Tel. 825-5362

NEW YORK, N. Y.
48½ E. 7th St.,
New York 3, N. Y.
GR 3-1785

OMAHA, NEB.
5524 So. 32nd Street,
Omaha 7, Neb.
Tel. 731-8577

PITTSBURGH, PA.
346 Third Avenue,
Pittsburgh 22, Pa.
GRant 1-3712

ROCHESTER, N. Y.
683 Hudson Ave.,
Rochester 21, N. Y.
BAker 5-5923

SAN FRANCISCO, CALIF.
1236 — 9th Avenue,
San Francisco 22, Calif.
LO 4-7981

SEATTLE, WASHINGTON
1512 N. 39 St.
Seattle, Wash. 98103
ME 3-1853

TRENTON, N. J.
730 Liberty Street,
Trenton, N. J.
LY 9-9163

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding
American Indemnity
Casualty Mutual
Fidelity & Deposit
Fire and Casualty of Conn.
Gibraltar Insurance
The Hanover
Highway Insurance
The Home
Interstate
LaSalle Casualty

Manhattan Fire & Marine
Mercury Mutual
Monarch
National Union
New York Fire
Security Insurance
United States Fire
Universal Insurance
Western Fire & Casualty
California Life

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

DU BALETOMANAI — DEGAS IR VON MUNCHHAUSEN

Prieš II Pas. karą Augustas von Munchhausen, apleidęs meno mokyklą New Yorke, prisijungė prie Ballet Russe plačiai išgarsėjusios šokėjų trupės, kuri gastroliavo po pasaulį. Dėl karui kilusių priežasčių, dalis Ballet Russe, Leonide Massine vadovaujama, išvyko į Pietų Ameriką gastroliuoti. Kartu išvyko ir dail. von Munchhausen. Jis taip pamilo teatrą, kad nesiskyrė nuo grupės, piešė žibantią balerinas ekzotiškose pozose; iš publikos pirmųjų eilių, iš ložų ir iš užkulisių. Jo paveikslai atkreipė ne tik baletu impresario S. Hurok, bet ir balerinų dėmesį. Lygiai tokiu pat teatro mėgėju buvo ir Degas Paryžiuje prieš vieną gentkartę.

Augustą von Munchhauseną baletas taip užkerėjo, kad jis patapo tos trupės nariu. Jis, kaip ir Degas, dalyvavo baletu repeticijose dienomis ir vakarais, dirbo atsidėjęs prie pagamintų eskyžių. Hurokas buvo greitos orientacijos žmogus, priėmė viską, ką matė būtina baletui ir Augustas von Munchhausenas buvo paskelbtas oficialiu Ballet Russe dailininku. Dailininkas tada pasijuto labai patenkintas, kad turėjo tokią progą savo pamėgtą darbą dirbti net nepriklausomai. Jis darė piešinius poromis, grupėmis ir pavienius šokėjus ir šokėjas. Po to komponavo paveikslus, kuriais garsino spektaklius ir gamino balerinių paveikslus rinkai. Von Munchhausenas kartu su trupe Ballet Russe keliavo daug metų, nes nuo grupės buvo neišskiriamas narys, kaip skelbimų vedėjas ir kostiumų projektų gamintojas balerinoms ir vyrams šokėjams.

Tarp Degas ir von Munch-

hausenos didelio skirtumo ideologiniu požiūriu nebuvo, tik tai technikoje kiek buvo skirtingi, nors abudu vartojo pastelės priemones greitam pozos ir spalvų užfiksavimui, bet estetiškai priėjimu juodu labai skirtingi, nors abudu buvo dideli baletomanai, kitais žodžiais, — pramuštagalviai, baletu mėgėjai. Abudu gyveno tik tai baletu dvasia ir kvėpavo jo menu. Degas savo kompozicijas tapydavo aliejiniais dažais, nes pastovesnė ir tvirtesnė medžiaga, — jas galutinai išbaigdamas detėmis realistiškai pagal impresionistinių tų laikų stilių. Degas geriausias baletu kūriny „Šokėja scenoje“ (Louvro muziejaus nuos.). Von Munchhausen paisydavo tiesiai iš modelių scenoje. Degas daugiausia braižydavo balerinas „apsišildymo“ metu, prieš seansą, dažnai užlysdamas už užuolaidų ar iš auditorijos. Von Munchhausenos pastelės technika beveik eteriška — švelnus mėlynai žalias koloritas, o pas Degas — sidabriniai pilkšvas ir švelnus šiltas koloritas turi prancūziško realizmo atspindį. Aug. von Munchhausenos technika labiau taikomojo meno stiliaus, efektais pasaldinta, kuomet Degas meniškai išsami, nuoširdi.

Degas (1834—1917) mažas būdamas pradėjo piešti viską, kas Paryžiuje pasitaikydavo: kavines, gatves, parkus, bet jį labiau traukė žanrinė dailė. Tais laikais dailininkai viską piešdavo iš gamtos arba iš modelių. Mūsų laikais dailininkai saulės „nemato“, nes abstraktui gamta nereikalinga. Kiti vėl gamtą išivaizduoja „pažįstą iš atminties“ ir savotiškai impro-

A. MONČYS

Kaimo šventė (auksuotas medis)

vizuoja, taiko žmonių skoniui ir sentimentui įtikti.

Degas prie teatro prisijungė kaip norėjo, nes ši sritis jam buvo pati maloniausia. Kvėpavo teatro dvasia, visuomet sekdamas repeticijas, stebėdamas balerinas, studijavo baletu meno principus, taisykles, pažino choreografiją ir kitus dalykus. Jis visuomet kvėpavo tepalais, pudra ir dažais. Jis pažino visus teatro žmones, o jį — aktoriai ir balerinos, nes jis slankiojo su savo portfelium po teatrus. Degas gyveno su teatro žmonėmis, kaip vienos idėjos žmonės. Būdamas jau nebejaunas, daugiau laiko skirdavo studijos darbams, realizavo gausią medžiagą surinktą per ilgą metų eilę.

Degas tapybos kūrinių turi įsigiję daugelis meno muziejų. Jų turi ir Chicagos Meno Insti-

Dargio ir Mončio paroda atidaroma šiandien

Šiandien 7 val. vakaro Čiurionio galerijoje Jaunimo Centre, Chicagoje atidaroma dail. Alfonso Dargio tapybos ir A. Mončio skulptūros paroda.

Atidaryman atvyksta ir pats dail. Alfonsas Dargis.

Parodą rengia Lietuvos jūrų skautijos korporacija „Gintaras“. (Vėliau plačiau).

Be to, Degaso tapyba nebuvo vien tikrai praeinamojo laiko „įkvėpimas“, bet tapyba, kurios laikas neįveikia. Todėl Degas vardas yra gyvas tarp gyvųjų ir mirusių istorijos puslapiuose. Apie Augustą von Munchhauseną dar per anksti ką nors konkretnesnio pasakyti. Bet ir jo sukurtų baletu graicinių reprodukcijų buvo paleista rinkon labai didelis kiekis.

TAPYBOS CENTRAI

Prieš bizantinį ortodoksinį meną sąjūdis prasidėjo su Cimabue 1240—1302 (?). Cimabue gimė Florencijoje, buvo pirmas realistinio stiliaus pranas. Po jo Giotto 1266—1337, Cimabue mokinytis, — sulaužė bizantines tradicijas, įkurdamas rel. meno monumentalios tapybos mokyklą. Realistinio meno idėjas iš italų perėmė flamai 1366 m., olandai—1494, prancūzai—1500, ispanai—1510 m., vokiečiai—1420 m. Vakaruose bizantinis menas, triumfavo per 1000 metų, lėtai miršta, gimsta romanika, gotika, Didysis Renesansas, barokas.

Apolonius, graikų skulptorius, gyvenęs 300 m. prieš Kristų.

— NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 3, 1965

Inž. M. IVANAUSKAS

(Deginimas medyje)

„Lietuvos praeltis“